

Nr 82.

Av herrar **von Seth** och **Lundqvist**, om hyresbidrag till mindre bemedlade, barnrika familjer å landsbygden.

Vid 1938 års riksdag utvidgades den statliga verksamheten till stödande av bostadsbyggande på landsbygden till att även omfatta understöd vid ny- eller ombyggnader för mindre bemedlade, barnrika familjer. Under kommunal medverkan utlämnar staten numera mycket höga bidrag i form av lån och subvention till uppförande av nya, mera moderna egnahemslägenheter eller till modernisering av äldre hus; i form av viss ränte- och amorteringsfrihet alltefter antalet barn försöker samhället ytterligare bistå de barnrika familjerna i mindre bemedlad ställning. Denna utvidgning av den statliga bostadspolitiken i familjevårdande syfte rönt vid fjolårets riksdag i princip intet motstånd utan hälsades tvärtom med tillfredsställelse av alla dem, som måste finna en successiv modernisering av landsbygdens bostadsbestånd högeligen behöflig och dessutom hålla före att bostadshjälpen åt barnrika familjer på landsbygden i motsats till städernas kasernbyggnader borde inriktas på egnahemsverksamhet och småstugebygge. Beslutet var så mycket mera att hälsa med tillfredsställelse, som landsbygdens bostadsfrågor dittills icke rönt fullt samma uppmärksamhet från statsmakternas sida som städernas och samhällenas.

Å andra sidan är det uppenbart, att begränsningen av bostadshjälpen på landsbygden dithän, att den tillhandahålles blott »egnahemmare» och bland dessa blott dem, som kommunerna inom den nya förordningens ram finna personligen förtroendeingivande, utesluter många behövande från ett välmotiverat understöd. För det första bjuder nämligen fjolårsbeslutet ingen garanti för att de mest behövande ens inom samma kommun få tillgodonjuta denna bostadshjälp. För det andra ställas alla de utanför, som tidigare byggt egna bostäder och ej behöva om- eller tillbyggnad men ändock ha höga ränte- och amorteringskostnader att bära utöver familjebördan. För det tredje uteslutas de från hjälp, som hyra bostad och som kunde behöva en större lägenhet för sin stora familj men som av ekonomiska skäl ha svårt att komma ut med merkostnaden härför; under den sistnämnda kategorien falla samtliga de, som på grund av sitt arbete eller av arbetsmarknadsskäl ej vilja eller kunna för allt framgent binda sig för en viss ort och därför ej våga sig på att bygga ett eget hem.

Det är sålunda fullt tydligt, att många barnrika familjer i behov av bostadshjälp falla utanför den bostadsförsörjning, som fjolårets riksdag införde. Samtidigt härmed måste man konstatera, att många fall kunna tänkas, då det ur allmän bostadspolitisk synpunkt vore tillrådligt att lämna bostadshjälp åt landsbygdens barnrika familjer i annan form än genom att stödja

nybyggnadsverksamhet. Det kan vara tvivelaktigt, om vederbörande egnahemslåntagare alltid på orten kan påräkna arbete. Det kan vidare på en ort finnas större, ur olika synpunkter tillfredsställande bostadshus, i vilka barnrika och behövande men trångbodda familjers inflyttning vore ett socialt intresse. Bostadsbyggandet och främjandet av nybyggnader måste m. a. o. insättas i sitt naturliga sammanhang med landsbygdens avfolkning och folkströmningarna från den rena jordbruksbygden antingen till industrisambhällen eller städer. I dylika och liknande fall kan en behövlig hjälp åt den barnrika familjen lämnas smidigare och ändamålsenligare genom hyresbidrag, ungefär efter samma principer som enligt 1935 års beslut tillämpas i städer och samhällen ehuru med tyngdpunkten lagd därpå att de barnrika familjerna i behov av stöd få inhyra sig i en- eller tvåfamiljshus. Härvid bör det ej förglömmas, att uppförandet av nya, rymliga och moderna bostäder är en lång process, under vilken det måste krävas att man lagar efter läglighet och på ändamålsenligaste, rationellaste och smidigaste sätt utnyttjar de bestående möjligheterna.

Vid fjolårets riksdag framförde vi liknande synpunkter och hemställde då att den tilltänkta bostadsförsörjningen även vad den rena landsbygden beträffar borde kompletteras med hyreshjälp i form av statsbidrag att utlämnas i särskilda fall och utan att hjälpen finge fattigvårds karaktär. Vår framställning ledde icke då till något resultat — till äventyrs kan utskottsmajoritetens uttalande dock tolkas som ett förord för att frågan om en dylik komplettering av bostadsförsörjningen på landsbygden borde av regeringen uppmärksammas. Då vi måste finna att de skäl, som i fjol enligt vår mening talade för en dylik komplettering, alls icke sedan dess förlorat sin giltighet utan tvärtom med hänsyn till byggnadskostnadernas oroväckande stegring framträda med ökad styrka, vilja vi här nedan återigen framlägga ett yrkande i angiven riktning.

Hyresbidrag borde i behövande fall kunna utlämnas till barnrika familjer av kommunerna, vilka borde erhålla statsbidrag härför till lämpligen hälften av hyresbidraget. Statsbidragen kunde, under vederbörlig kontroll, utbetalas exempelvis varje halvår i efterskott. Hyresbidrag borde lämnas antingen till lindring av hyreskostnaden när bostaden vore fullgod och för ifrågavarande familjs storlek tillräcklig eller också för att möjliggöra för trångbodd familj att hyra en kvalitativt god och med hänsyn till utrymmet behövlig lägenhet; i speciella fall borde även gamla egnahemslåntagare med stor familj kunna erhålla liknande bidrag. Företrädesvis borde hjälpen avse enfamiljsboningshus. Det borde ankomma på vederbörande kommun att inom ramen för de av staten uppställda statsbidragsvillkoren ordna denna hjälpverksamhet. Liksom i fråga om bostadsanskaffningslån och familjebidrag borde tre oförsörjda barn utgöra minimum för hjälp. I kommunens skyldighet att lämna eget bidrag skulle ligga garantien för att hjälpen komme endast behövande till godo.

Det bör framhållas, att statens kostnader för en dylik hjälpverksamhet med all sannolikhet ej behöva bli särdeles stora. Ännu så länge präglas lands-

bygdens fastighetsmarknad av jämförelsevis låga hyreskostnader. I vart fall skulle dessa väsentligt understiga kostnaderna för den hjälpverksamhet, som innefattas i förevarande ny- och ombyggnadsverksamhet med dess höga statsbidrag. Om man skulle ange hyresbidraget normalt till 150 kronor, varav statens andel vore 75 kronor, och om man i genomsnitt för Sveriges 2,400 kommuner skulle räkna med 3 dylika statsbidrag, skulle det sammanlagda bidragsbeloppet från staten belöpa sig till något över en halv miljon kronor. Vi ha anfördt denna siffra endast för att skissera den statsfinansiella innebörden av en dylik hjälpverksamhet. Med hänsyn till att en bidragsverksamhet under nästkommande budgetår på landsbygden endast i ringa utsträckning torde kunna komma i gång — därest nu riksdagen skulle ansluta sig till vårt förslag — vilja vi f. n. inskränka oss till att föreslå, att en summa av 200,000 kronor beräknas för ändamålet, varmed det i budgeten upptagna, till 1.7 milj. kronor beräknade anslaget till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer måtte ökas.

I anslutning till ovanstående hemställa vi,

dels att riksdagen ville uttala sig för och provisoriskt besluta att som komplettering till den statliga bostadsanskaffningslåne- och familjebidragsverksamheten å landsbygden även hyreshjälp med statsbidrag därstädes i enlighet med motionens riktlinjer måtte kunna utgå till behövande barnrika familjer,

dels att riksdagen ville höja anslaget till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer för budgetåret 1939/1940 från 1.7 till 1.9 milj. kronor för att finansiera denna hyreshjälpsverksamhet.

Stockholm den 20 januari 1939.

T. G. von Seth.

R. Lundqvist.

